

Miðvikudaginn 8. desember 1954.

Nr. 64/1954. **Fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs**

(Þórólfur Ólafsson)

gegn

Ingimundi Hjálmarssyni (Egill Sigurgeirsson).

Dómendur:

hæstaréttardómararnir Þórður Eyjólfsson og Jón Ásbjörnsson, prófessorarnir Ólafur Lárusson og Theodór B. Líndal og Einar B. Guðmundsson hrl.

Útsvarsmál. Úrskurður héraðsdómara ómerktur, sökum þess að dómaranum bar að vika sæti.

Dómur Hæstaréttar.

Erlendur Björnsson, bæjarfógeti á Seyðisfirði, hefur kveðið upp hinn áfrýjaða úrskurð.

Áfrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 10. maí 1954. Krefst hann þess, að hinn áfrýjaði úrskurður verði felldur úr gildi og framkvæmd lögtaksins heimiluð. Svo krefst áfrýjandi og málskostnaðar úr hendi stefnda í héraði og fyrir Hæstarétti eftir mati dómsins.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða úrskurðar og málskostnaðar úr hendi áfrýjanda fyrir Hæstarétti eftir mati dómsins.

Stefndi var árin 1950 og 1951 heimilisfastur í Seyðisfjarðarkaupstað. Virðist hann fyrra árið aðallega hafa stundað bifreiðaakstur, en ýmsa daglaunavinnu síðara árið. Stefndi átti á þessum árum eina kú og nokkrar sauðkindur. Á skattframtölum árin 1951 og 1952 taldi hann fram til frádráttar tap á landbúnaði skattárin 1950 og 1951, svo sem í hinum áfrýjaða úrskurði greinir, en ríkisskattanevnd felldi þessa frádráttarliði niður. Í máli þessu er um það deilt, hvort ríkisskattanevnd hafi verið þetta heimilt.

Nú hefur það komið fram í máli þessu fyrir Hæstarétti, að héraðsdómariinn hafði á þessum árum einnig nokkra búfjáreign, og taldi hann fram á skattskýrslum sínum árin 1951 og 1952 til frádráttar tekjum tap á landbúnaði skattárin 1950 og 1951, en ríkisskattanevnd felldi þá frádráttar-

liði einnig niður af sömu ástæðu og frádrátt stefnda. Þar sem aðstaða héraðsdómarans var að þessu leyti samsvarandi aðstöðu stefnda, bar honum að víkja sæti í málinu samkvæmt 7. tölulið 36. gr., sbr. 37. gr., laga nr. 85/1936. Verður því að ómerkja hinn áfrýjaða úrskurð.

Eftir þessum úrslitum ber áfrýjanda að greiða stefnda málskostnað fyrir Hæstarétti, er ákveðst kr. 1.200,00.

Dómsorð:

Hinn áfrýjaði úrskurður er úr gildi felldur.

Áfrýjandi, fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, greiði stefnda, Ingimundi Hjálmarssyni, málskostnað fyrir Hæstarétti, kr. 1.200,00.

Úrskurður fógætaréttar Seyðisfjarðarkaupstaðar

19. febrúar 1954.

Á skattframtölum 1951 og 1952 fyrir skattárin 1950 og 1951 taldi Ingimundur Hjálmarsson, verkstjóri á Seyðisfirði, til frádráttar tekjum sínum tap á landbúnaði, kr. 1.402,00 á árinu 1950 og kr. 1.276,00 á árinu 1951.

Með bréfi, póstlögðu í ágúst 1952, tilkynnti ríkisskattanevnd umræddum gjaldanda, sem er gerðarþoli við lögtak þetta, að hún teldi þetta tap hans á landbúnaði ekki frádráttarbært tekjum til skatts, þar eð landbúnaður hans væri stundaður sem aukastarf til framleiðslu neyzluvara til heimilisnotkunar. Var gerðarþola tjáð, að hann mætti búast við því, að nefndir frádráttarliðir yrðu felldir niður og sköttum breytt til samræmis við það. Var honum gefinn nokkur frestur til að senda nefndinni umsögn sína um málið. Gerðarþoli svaraði ekki bréfi nefndarinnar, og með úrskurði, dags. 4. nóv. 1952, ákvað ríkisskattanevnd, að því er virðist með áðurgreindri röksemd, að leyfa ekki umrætt tap til frádráttar tekjum. Var tekjuskattur gerðarþola hækkaður af þessum sökum um kr. 19,00 gjaldárið 1951 og kr. 57,00 gjaldárið 1952 eða samtals um kr. 76,00, sem gerðarþoli hefur neitað að greiða og lögtak er nú byrjað fyrir.

Gerðarþoli hefur haldið því fram hér fyrir réttinum, að hann hafi um margra ára skeið stundað landbúnað sem aukastarf til þess að afla sér tekna umfram vinnulaun, sem hann gefur í skyn, að hafi verið rýr vegna lítillar atvinnu hér. Hann kveðst jafnan hafa haft af þessu dálitlar tekjur, og hafi þær verið taldar fram og skattlagðar ásamt öðrum tekjum hans. Tap sitt á landbúnaði umrædd ár telur hann stafa af hinu slæma árferði, sem þá var. Hann hefur

loks bent á, að landbúnaður sinn standi engan veginn í sambandi við heimilishald sitt. Að visu hafi hann notað sumt af framleiðslunni sjálfur, af því að það var honum hagkvæmt og lá beinast við. En það stafi alls ekki af því, að ekki hafi verið hér nægilegt framboð af landbúnaðarvörum til heimilisnotkunar. Af framangreindum ástæðum telur hann fyrrnefnda tekjuskattshækkun ríkisskattaneftndar ólögmeita, mótmælir því, að lögtak þetta fari fram, og krefst málskostnaðar. Til vara krefst hann þess, að málskostnaður falli niður.

Í lögum nr. 6/1935, 10. gr., í upphafi a-liðar, virðist ákveðin sú regla, að útgjöld vegna atvinnurekstrar til að afla tekna séu frádráttarþær tekjum til skatts. Ber því að athuga, hvort landbúnaður gerðarpóla muni hafa verið rekinn í fjáröflunarskyni.

Rétturinn telur það alkunna staðreynd, sem ekki þurfi að sanna í máli þessu, að smábúskapur verkamanna og jafnvel fleiri launþega hér í bæ sé rekinn í því skyni að afla tekna til viðbótar vinnulaunum og tryggja fjárhagslega afkomu. Það er einnig alkunnugt af skattframtölum og leiðir af hlutarins eðli, að nettó-hagnaður er yfirleitt af smábúskap þessum, annars væri hann ekki rekinn svo almennt hér á Seyðisfirði, þar sem fast framboð hefur verið á landbúnaðarafurðum, þar á meðal mjólk, um margra ára skeið. Ekki verður séð, að það breyti eðli eða tilgangi þessa atvinnurekstrar frá sjónarmiði skattalaga, þótt framleiðendur noti framleiðslu sína að nokkru eða öllu leyti sjálfir. En slíkt er að sjálfsögðu hagkvæmt.

Líkur hafa ekki verið færðar að því, að landbúnaður gerðarpóla sé neitt frábrugðinn landbúnaði annarra gjaldenda hér í þessu efni. Loks hefur ríkisskattaneftnd ekki bent á neinar veilur í landbúnaðarframtölum gerðarpóla umrædd ár, og verður því að telja, að þar sé eingöngu um frádráttarhæf gjöld að ræða.

Skiptir því ekki máli hér í réttinum vanræksla gerðarpóla að svara athugasemd ríkisskattaneftndar, enda hefur gerðarþoli gert réttinum nokkra grein fyrir landbúnaðartapi sínu umrædd ár.

Samkvæmt framangreindu verður að neita um framhald hinnar byrjuðu lögtaksgerðar.

Eftir atvikum þykir rétt, að málskostnaður falli niður.

Því úrskurðast:

Hin byrjaða lögtaksgerð skal ekki fara fram.

Málskostnaður falli niður.